

Nr 1351

av herrar Lorentzon och Hallgren

om förändringar i den svenska almanackans allmänna flaggdagar.

I den svenska almanackan finns bl. a. fastslaget allmänna flaggdagar. De är till antalet tolv. Fem av dem är helt ägnade hyllning åt kungahuset. Endast en av dagarna kan anses som en Folkets dag. Det är den 1 maj. Att Sverige fortfarande är en monarki framgår av almanackan. En av de kungliga hyllnings- och flaggdagarna är den s. k. Gustav Adolfsdagen den 6 november. Att denna dag fortfarande finnes med som en märkesdag kan te sig underligt från flera synpunkter.

Det är nu mer än 340 år sedan Gustav II Adolf enligt historien stupade vid Lützen. Dagen var under många år en märkesdag för Sveriges reaktionärer. Många svenskar minnes fortfarande hur högerpartiet och dess ungdomsförbund utnyttjade den 6 november – Gustav Adolfsdagen – som sin särskilda politiska mönstringsdag. Vi minns stöveltrampet, fanborgarna, de alltigenom reaktionära talen denna dag. Hur man sökte att återuppliva krigiska, chauvinistiska och inkrökta nationella stämningar, inspirerade av den expansionspolitik som de makthavande i Sverige – dess kungahus och adel – svarade för på sextonhundratalet.

Sveriges arbetarrörelse har blivit organisatoriskt starkare. Ungdomen mera politiskt medveten. Högern och dess ungdomsförbund kan inte längre på samma sätt som tidigare politiskt utnyttja Gustav Adolfsdagen den 6 november.

Gustav II Adolf "hjaltekonungen", som även fått tillnamnet den store, har ansetts som den största kung Sverige någonsin haft. Han förde krig på Mellaneuropas mark under många år. Han var förkämpe för den enda och sanna tron har barnen fått lära sig under hundratals år. Skolböckerna har överflödat av hyllningar till denna kung och hans bedrifter. Det har inte varit måtta på glorifieringen. För eftervärlden har han framställts som den store hjälten och trosmartyren. Och varför? Sveriges överklass har under århundraden som gått behövt denna hjältegloria, därför har Gustav II Adolf framställts på sätt som skett.

Vem var då i verkligheten denne kung? Vad är sanningen? Mänskligt att döma svarade han för ett obeskrivligt lidande för folken ute i Europa såväl som i Sverige under alla krigiska år, där även plundringar och stöld hörde till ordningen för dagen. Författaren Vilhelm Moberg har i sina böcker *Min svenska historia* och *Otrons artiklar* återgivit autentiskt material, bevarat i svenska riksarkivet, som i viss mån ger en annan bild av Gustav II Adolfs karaktär än den historieskrivarna skildrat. Materialet har inte tidigare varit

tillgängligt för en större allmänhet och har helt saknats i historieböckerna. Vilhelm Moberg bör hållas räkning för dessa sina forskningsrön och att han ställt dem till folkets förfogande.

På s. 42 i sin bok Otrons artiklar skriver Vilhelm Moberg: "I ett danskt arbete om Kalmarkriget fann jag nu ett svenskt avtryck, daterat den 13 februari 1612 och skrivet av överbefälhavaren på den svenska sidan, den nyblivne, 17-årige konungen Gustav II Adolf. Brevet är ställt till hans kusin hertig Johan. Det beskriver i uttrycksfulla ordalag ett krigståg som kungen just företagit genom Skåne. Han berättar hur hans trupper bara inom loppet av två veckor har lyckats helt ödelägga och fördärva 24 stora skånska kyrksocknar med dess befolkning. Med välbehag och triumf i tonen skildrar Gustav II Adolf hur hans krigsfolk hade - 'grasserat, skövlat, bränt och ihjälslagit alldeles efter vår egen vilja'. Brevskrivaren framhåller, att svenskarna 'inget motstånd haft från fienden' - vilket man gärna tror, eftersom denne fiende bestod av värnlösa civila människor, bland dem även kvinnor och barn." Vilhelm Moberg betraktar denna människoslaktning som ett svenskt Song My i Skåne år 1612, 356 år före amerikanernas Song My 1968. Vilhelm Moberg fortsätter: "Parallellerna emellan de båda slaktningarna av värnlösa människor är helt slående, Gustav II Adolfs knektar fick slå ihjäl 'alldeles efter vår egen vilja'. De hade av sin konung full frihet att härja och döda. Och man frågar sig hur många människor som efter genomförandet av dådet hade undkommit levande i de 24 kyrksocknarna i Skåne."

Är det "krigsäran" bakom bl. a. folkmorden i Skåne som högtidlighålles då det sjungs i den svenska nationalsången om de "fornstora dar, då ärat ditt namn flög över jorden?" Eller kungssångens: "Du folk av frejdad stam?" Gustav II Adolf har under år som gått varit föremål för vissa svenska samhällsklassers dyrkan. Fortfarande finnes fastslaget i den svenska almanackan att han skall hyllas genom allmän flaggning den 6 november.

Dock fyller inte denne konung samma roll som förr. Från att tidigare ha varit en politisk tillgång för överklassen, tycks han numera vara glömd även där. Hans minne bör ej äras.

Sveriges historia är inte dess kungars historia. Det är historien om folkets ständiga kamp för sitt människovärde, fred och harmoni. Krig och folkmord är inte folkets önskningar. Kampen för de mänskliga rättigheterna har alltid stått i förgrunden. En av dessa uppgifter var genomförandet av allmän och lika rösträtt. Folkets kamp för denna sin rättighet mot de besuttnas hårdnackade motstånd kröntes med framgång först den 26 januari 1921 då riksdagen fattade sitt beslut. I dag den 26 januari är det 53 år sedan dess. Denna historiska tilldragelse är dock inte föremål för någon uppmärksamhet bland flaggdagarna i den svenska almanackan.

Det kan anföras att Sveriges arbetarklass' mångåriga kamp för att 1 maj skulle bli allmän fridag och i almanackan införas som allmän flaggdag vore tillräckligt. Men även om Gustav Adolfsdagen den 6 november försvinner

ur almanackan som allmän flaggdag återstår fyra av tolv dagar för hyllningar till monarkin och det svenska kungahuset.

Folkets kamp för erövrande av den allmänna rösträtten borde stadfästas i almanackan som allmän flaggdag.

Med hänvisning till det anförda föreslås

att riksdagen hemställer hos regeringen att Gustav Adolfsdagen
den 6 november avföres ur den svenska almanackan som allmän
flaggdag,

att den 26 januari införes som allmän flaggdag och får beteckningen
Folkets dag.

Stockholm den 26 januari 1974

GUSTAV LORENTZON (vpk)

KARL HALLGREN (vpk)